

Stockholms
stad

Utdrag ur:

April 2018

Tjejers egenmakt i Rinkeby-Kista

stockholm.se

**Utredare: Hanna Ghoul Berglund och Carolina Johansson
Oviedo**

Sammanfattning

Rinkeby-Kista är det stadsdelsområde i Stockholm stad med högst andel tjejer som besöker ungdomsgårdar, simhall, bibliotek samt parklek. Det visar hur viktig tillgången till en meningsfull fritid är och att ungdomsverksamheterna är av stor betydelse för tjejerna. Samtidigt deltar tjejer i Rinkeby-Kista i mindre grad i idrottsföreningar och kulturskolor samt har sämre hälsa. Det finns ett stort behov av mötesplatser i hela stadsdelsområdet.

En kartläggning av unga tjejers tillgång till ungdomsverksamheter i Rinkeby-Kista har gjorts mellan maj 2016 - december 2017.

Kartläggningen visar att besöksstatistiken i alla ungdomsverksamheter är ojämnt fördelad mellan könen. Tjejer är underrepresenterade inom alla ungdomsverksamheten, men skillnaden är störst på träffpunkterna för ungdomar mellan 16-19 år. Detta fenomen är inte unikt för Rinkeby-Kista stadsdelsområde utan ett nationellt problem som många ungdomsverksamheter haft olika strategier för att lösa. Utgångspunkten för utredningen har således varit att tjejer inte har tillräckligt god tillgång till fritid, samtidigt som tjejers behov av en meningsfull fritid tydligt har ringats in. En viktig del i utredningen har varit att förstå och ta redan på vilka hinder som ligger till grund för att inte fler tjejer besöker ungdomsverksamheterna och utifrån detta ge förslag på hur sådana hinder kan undanröjas.

En del tjejer uppger att de känner sig otrygga på mötesplatserna. Orsakerna till tjejers otrygghet är ibland motstridiga. Det syns även en del skillnader i vad den yngre respektive äldre gruppen uttrycker. Faktorer så som killars, i synnerhet äldre killar, närvaro, maskulinitetsnormer och sexism är en övergripande orsak och anses av en grupp tjejer, oavsett ålder, som den stora anledningen. För en del handlar det om bristande information om vad som händer på mötesplatserna och bristen på ledarledda aktiviteter/utbildningar/gruppdynamik. Det finns också de som uppger negativa föreställningar och rykten om vilka som besöker verksamheterna som en anledning till att känna otrygghet. Vidare beskriver tjejer behovet av fler kvinnliga förebilder i ungdomsverksamheterna, i synnerhet på träffpunkterna.

Behovet av en egen separatistisk gård endast för tjejer syns bland en grupp tjejer. Däremot menar en annan grupp att de vill ha en mötesplats som har fler tjej dagar och övrig tid tillsammans med killar, fyllt med bra program och innehåll. Det som de båda grupperna har gemensamt är behovet av att skapa en ny mötesplats med intersektionell feministisk profil. Tjejer uttrycker en önskan att

vara delaktiga och ha inflytande, genom att påverka politiker och chefer, för att skapa trygga mötesplatser för dem och få växa som människor. Det har talats om läger och kollar, om kulturupplevelser i poetry slam och musik, om ledarskapsutbildningar för unga, om friluftslivsaktiviteter och sporter. Många pratar även om vägledningen killar behöver för att växa och tillsammans med tjejer trygga allas säkerhet.

Föräldrar och civilsamhälle uttrycker en oro för deras barn, framförallt killarna. Tjejer lyckas bättre i skolan än pojkar. Bland killar är våld vanligare, samt att de är mer utsatta för drogförsäljning och kriminalitet. Maskulinitetsnormer och killars självbild behöver få ett större utrymme i befintliga verksamheter, i form av gruppsamtal och utbildning som inger hopp och framtidstro. Personalens kompetens och ungdomsverksamhetens uppdrag och mål är även frågor som tas upp.

För att kunna säkerställa tjejers behov och tillgång till en meningsfull fritid behövs tydliga arbetsrutiner och metoder som främjar delaktighet, jämställdhet, jämlikhet på ungdomsverksamheterna. Det här uppnås genom en trygg och jämställd personal som har heltidstjänster och som möjliggör att kompetens utvecklas och utmanas. Detta kommer i sin tur att möjliggöra att besökare inkluderas i verksamhetsplaneringen genom gårdsråd, veckomöten eller via egen förening kopplad till mötesplatserna. Genom ett ungdomsfokus där ungas kraft och engagemang tas på stort allvar, för deras skull, kan förvaltningens ungdomsverksamheter vara en möjliggörare för att främja ungas (tjejers) förmågor att organisera sig för stärkt egenmakt.

Innehåll

Sammanfattning	3
Kartläggning	6
Förslag till strategi	8
<i>Inledning 8</i>	
<i>Öka kvalitén.....</i>	<i>9</i>
<i>Öka delaktighet och samarbete</i>	<i>9</i>
<i>Öka tillgänglighet.....</i>	<i>10</i>
<i>Prioriterade åtgärder</i>	<i>11</i>
<i>Allmänna rekommendationer</i>	<i>11</i>
Nämndens verksamhetsplan 2018	12

Kartläggning

Ett mål att öka tjejers närvaro på ungdomsverksamheterna är inte tillräckligt för att säkerställa tjejers behov utan är ett fokus på ungdomsverksamheternas behov. Vid ett målgruppsfokus för tjejers egenmakt och inkludering säkerställs tjejers behov bättre och är ett gott komplement till ett kvantitativt mål. Där målsättningen är att öka tjejers organisering och egenmakt. Tjejer/unga personers behov förändras och behöver kontinuerligt mätas med hjälp av olika metoder i en ständig process av interaktion mellan medarbetare och ungdomar. Samtidigt som nya metoder och aktiviteter behöver komma in som inspirerande moment, behöver de också ihärdighet och tålamod för att inkorporera sig. Samtidigt krävs mod att pröva och ibland släppa taget om vissa arbetssätt för att kunna utvecklas.

Kartläggningen visar på olika faktorer som påverkar tjejers tillgång till en aktiv fritid. De tre viktigaste faktorerna som tjejer uttrycker begränsar deras tillgång till fritid är normer och föreställningar kring hur en tjej "bör" bete sig och vilka platser hon "bör" besöka, att ungdomsverksamheterna inte upplevs som tillräckligt trygga och/eller intressanta för målgruppen samt att fritiden läggs på annat som exempelvis studier efter skoltid

Det finns olika utmaningar för tjejers tillgång till en meningsfull fritid. Utredarna har tittat på hur förvaltningens ungdomsverksamheter på bästa sätt kan tillgodose tjejers behov av meningsfull fritid. Det intersektionella feministiska och normkritiska perspektivet har varit viktigt genom hela utredningen för att se mönster utöver kön.¹ I stort har det synliggjort inte bara könsordningens påverkan på tjejers tillgång till en aktiv fritid utan även rasismens och samhällets normer.

Att bostads- och arbetssegregationen samt den förenklade mediabild området utsätts för påverkar ungas identitet och framtidsvision framkommer i intervjuerna. Detta har i stort (statistiskt) slagit olika hos killar och tjejer. Tjejer som grupp lägger mycket tid på studier på grund av de höga kraven att lyckas och kanske överbevisa sitt värde inför majoritetssamhället. Föräldrar är rädda om sina söners liv på grund av våldet, drogerna och dåliga skolresultat. Många boende pekar på behovet av en synbar förändring i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning och de förebyggande ungdomsinsatser som finns för att öka ungas trygghet och framtidstro.

¹ Intersektionalitet är ett sätt att uppmärksamma hur relationer av makt skapas och återskapas i samspel mellan etnicitet, funktionshinder, klass, kön, könsuttryck, religion och sexualitet.

Tjejer uttrycker behovet av att ta plats i samhället i stort. Behovet av en meningsfull fritid i form av kultur och idrottsaktiviteter, men också vägledning när det gäller framtidsvisioner, organisering och egenmakt är enormt bland unga i synnerhet tjejer. Uppslutningen och engagemanget har varit stort under utredningen och många har känt sig lyssnade på och upplevt att förvaltningen tagit frågan på allvar. Formandet av Formation nätverket -för tjejer av tjejer -är även ett bevis på att när tjejer ges utrymmet och får stöd finns en enorm vilja att forma sin fritid.

Tjejer har ett behov av att ungdomsverksamheterna säkerställer en trygg miljö, genom att tjejer som besöker verksamheterna blir fler, att utbudet av aktiviteter förändras, att kontakten med föräldrar förbättras, att nolltoleransen mot kränkande behandling implementeras på samtliga mötesplatser och att det arbetas aktivt med gruppdynamiken tillsammans med besökarna. Det nämns även behovet av tydliga strukturer för inflytande och delaktighet. Orsaker till varför tjejer inte besöker ungdomsverksamheterna är även att mycket tid läggs åt att hjälpa till hemma och att göra läxor. Därför finns förslag på att kombinera läxhjälp med en aktivitet för att göra verksamheten mer tillgänglig för målgruppen. Många menar att informationen om vad som görs på ungdomsgårdarna, inte kommer fram utan istället tas över av rykten om hur stökigt det är. En bild som framträder bland flertalet regelbundna besökare är att de trivs på verksamheterna. Det finns flera exempel på unga tjejer som haft möjligheten att organisera sig och fått stöd av personal samt haft inflytande i utformandet av verksamheterna. Det här är däremot inte en bild som framträder i alla verksamheter. Det är därför av vikt att säkerställa att hög kvalitet genomsyrar alla verksamheterna genom tydliga strukturer för delaktighet, arbetsmetoder, kompetent personal och tydliga regler och visioner.

Enligt utredningens enkät utifrån en jämlikhetsmetod är det många som trivs med deras fritid, men en alldeles för hög andel visar på att det finns många som inte alls eller i väldigt liten utsträckning trivs med sin fritid. Inom gruppen med bakgrund i Afrika och mellanöstern finns ett större missnöje med fritiden som bör tas på allvar.

Förslag till strategi

Inledning

Resultatet av kartläggningen och en gemensam process som gjorts tillsammans med framförallt chefer, medarbetare och ungdomar har utmynnat i ett antal förslag till åtgärder för att utveckla både mötesplatserna och ledningens arbete med normkritik, antirasism, intersektionalitet och mänskliga rättigheter. Att fritidsaktiviteter utformas med ett normkritiskt och antidiskriminerings-perspektiv är avgörande.

En del av rekommendationerna kräver inga särskilt avsatta resurser, utan handlar i huvudsak om nya arbets- och förhållningssätt. Rekommendationerna handlar om att förbättra förutsättningarna för ungdomsverksamheter att forma och tillgängliggöra sina verksamheter efter tjejers behov. Några av rekommendationerna överlappar med sådant som vissa ungdomsverksamheter i dagsläget påbörjat och behöver fortsätta med.

Under utredningens gång har förvaltningens verksamheter redan ökat antalet tjejer på verksamheterna från 21%-31%, i Akalla ungdomsgård har sammansättningen av personal omorganiserats och fler kvinnliga medarbetare anställts. Framsteg har redan gjorts. Rinkeby-Kista ungdomsverksamheter har ett viktigt förändringsarbete framför sig för att ytterligare utveckla tillgången till en meningsfull fritid och framtid för tjejer och unga. Det handlar om att inrikta sig på tre områden:

- Öka kvalitet och samsyn kring syfte och bemötande med intersektionell och jämställd utgångspunkt.
- Öka delaktighet och samarbete bland personal samt för föräldrar, unga och civilsamhälle.
- Öka tillgängligheten genom att aktivt arbeta med maskulinitetsfrågan bland killar, behovsanpassa inredning och utrustning, ha fler ledarledda aktiviteter samt starta utbildning och program för unga i hälsa, samhälle och egenmakt.

De viktigaste punkterna i handlingsplanen är att:

- Stötta Formation nätverket som direkt verkar för tjejers organisering.
- Arbeta aktivt med en gemensam samsyn kring jämställdhet och intersektionellt perspektiv och regelbunden

- kompetensutveckling inom normkritik, intersektionalitet, gruppdynamik och konflikthantering.
- Öppna mötesplats för tjejer och transpersoner

Öka kvalitén

Första målet syftar till att öka kvalitén på verksamheterna genom att aktivt införa ett intersektionellt och jämställdhetsperspektiv i verksamheternas alla delar. För det krävs rutiner, kompetens och tydlighet gällande värdegrund, visioner och arbetsuppgifter. Vid nyanställning bör rutiner upprättas kring hur feminism, normkritik och antirasism tas upp och förankras i det dagliga arbetet. För att säkerställa att alla i ungdomsverksamheterna vet hur de ska hantera olika situationer i kontakt med unga behöver även befintlig personal vidareutvecklas. Regelbunden kompetensutveckling och handledning är åtgärder som direkt efterfrågas av personalen, det handlar främst om barnkonventionen, rasism, konflikthantering, att behandla drogpåverkade unga samt unga på ingång i kriminalitet. En prioritering för personalen är att öka personaltätheten, ha fler heltidsanställningar till framförallt träffpunkterna men också öka planeringstiden till de verksamheter som inte har tillräckligt. En nyrekrytering kan med fördel utformas så att en jämn könsfördelning bland personal säkerställs, men också att representationen av utomeuropeisk härkomst syns även bland beslutfattare och chefer. Ett förslag som inte prioriterades av personal eller chefer men däremot av enstaka unga tjejer var att profilera mötesplatserna i olika intresseområden såsom organisering, häst sport, poetry slam, friluftsliv etc.

Öka delaktighet och samarbete

Andra målet handlar om att öka delaktigheten till verksamheterna samt öka samarbetet. Ett prioriterat område som både föräldrar och chefer ser är att öka samarbetet med framförallt föräldrar. Det efterfrågas även att förvaltningen aktivt utökar sitt samarbete med lokala civilsamhället. Det föreslås att ungdomsverksamhetens personal och chefer hittar närmare samarbeten och kunskapsutbyte internt genom gemensamma planeringsmöten samt nätverksträffar för att öka möjligheten till en enhetlig samhällsservice för unga i stadsdelsområdet. En förlängning är att förvaltningen håller en årlig ungdomskonferens med syfte att skapa delaktighet, förena och utbyta kunskap och erfarenheter kring metoder, visioner och samarbeten för att främja ungas egenmakt i Rinkeby-Kista. Till forumet bör alla aktörer som arbetar med unga i stadsdelsområdet såsom civilsamhället, näringsliv, andra kommunala verksamheter, enskilda, föräldrar, unga etc bjudas in. Rutiner och strukturer för

delaktighet som alla ungdomsverksamheter kan följa, till exempel genom gårdsråd eller veckomöten där unga ges möjlighet att framföra åsikter och förslag till verksamheten, föreslås i handlingsplanen.

En förutsättning och verktyg för att kunna mäta kommunfullmäktiges mål om Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla är kunskapsbanken 4-R och Jämlikhetsdata. Den årliga statistiken underlättar även dokumentationen i att kunna utvärdera förändringsarbetet ungdomsverksamheterna påbörjat. Personal behöver även kontinuerligt dokumentera antal unga som startar föreningar, kommer i kontakt med föreningar, går en utbildning etc. Detta för att även underlätta uppföljning av metoder och arbetsätt.

Öka tillgänglighet

När förändringsarbetet med de två första målen påbörjats kommer tillgängligheten till ungdomsverksamheterna utvecklas. Då är det av vikt att förbättra kommunikationen utåt om aktiviteter och beslut som görs. Handlingsplanen har utmynnat i att öppna en mötesplats för tjejer och transpersoner, i samråd med unga tjejer och föräldrar, samt att ungdomsverksamheterna har ett långt årstema kring maskulinitet där både personal och unga aktivt samtalar om maskulinitet och ryktesspridning. Det finns även förslag på att två mötesplatser har två kvällar i veckan riktade enbart till tjejer för att sedan utvärdera och se hur det togs emot. Fler ledarledda aktiviteter med fokus på idrott och kultur riktat till tjejer behöver finnas på ungdomsverksamheterna med tydliga månadsprogram som finns uppsatta på ungdomsverksamheterna. Många unga i både fokusgrupp och enkät uttryckte ett stort intresse att gå på utbildningar och gav förslag om att starta utbildningar och temaveckor för unga i samhälle, hälsa och egenmakt. Lokalerna behöver rustas upp framförallt bland träffpunkterna. Kvinnors närvaro och patrullering på kvällarna är också ett önskemål.

Framgångsfaktorer för att stötta och tillgängliggöra meningsfull fritid för unga tjejer är:

- Tätt samarbete mellan civilsamhälle och förvaltning som tex; Ortens Organisatörer, Rinkeby-Kista ungdomsråd, Schysst sommar och vinter
- Tätt samarbete mellan andra lokala mötesplatser/projekt och ungdomsverksamheter
- Jämställdhetsintegrering på alla nivåer
- Profilerings av mötesplatser: Huset och GUTS

Prioriterade åtgärder

Handlingsplanen har tagits fram, förankrats samt prioriterats tillsammans med personalgrupp, civilsamhälle, föräldrar, unga tjejer samt enhetschefer. Prioriteringen såg olika ut beroende på grupp, nedan följer en sammanfattning på de punkter som ansågs viktigast.

1. Starta en mötesplats för tjejer och transpersoner
 - Stötta nätverket "Formation"
 - Utveckla mötesplatsen tillsammans med "Formation"
2. Skapa rutiner för delaktighet
 - Ungdomar är med och påverkar budget
 - Införa veckomöten för unga på varje mötesplats
3. Öka samarbete med föräldrar och civilsamhälle
 - Hålla öppet hus för föräldrar och civilsamhälle på samtliga ungdomsverksamheter
 - Starta referensgrupp med unga+föräldrar
 - Arbeta uppsökande gentemot föräldrar/civilsamhälle
4. Utbildning och temaveckor i samhälle, hälsa och egenmakt för unga
 - Ett tydligt program med aktiviteter/temaveckor/dagar över terminen ska göras och sättas upp på samtliga verksamheter
5. Arbeta aktivt med maskulinitet och bemötande
 - Starta samtalsgrupp med killar på varje mötesplats
 - Forma arbetsgrupp med representanter från varje mötesplats

Allmänna rekommendationer

Det finns ett behov av att omvärdera ungdomsverksamheternas funktion och syfte i hela Stockholms stad för att vidareutveckla hur mötesplatser organiseras. För att uppmuntra tjejers organisering behöver ungdomsverksamheter fungera som en sluss vidare ut till föreningsliv inom idrott och kultur, upplevelser och kulturskolan samt arbets- och studieliv beroende på åldersgrupp.

Verksamheterna ska belönas av att unga orienteras och motiveras till intresse, studier och framtidsvision och då krävs andra måttstockar att mäta verksamheterna på mer än besöksstatistik utifrån kön.

Relevanta frågor att ställa i relation till mötesplatsernas syfte:

- Vad har ungdomen utvecklat i kontakt med mötesplatsen?
- Vilken verklig förändring och funktion kan våra mötesplatser vara i arbetet för att främja och trygga våra barn och unga i området?

Förslaget är att mäta och utvärdera antalet unga som kommer i kontakt med föreningar, arbete, studier via verksamheterna. Detta kommer att göra att fler tjejer söker sig till verksamheterna men också att kvaliteten förbättras för resterande unga.

- En utredning om hur barnkonventionen och diskrimineringslagen följs på ungdomsverksamheter där unga killars tillgång till en meningsfull fritid med organisering och vägledning ses över.
- Att öppna en ny mötesplats för tjejer och transpersoner är inte det enda svaret för hur stadsdelsnämnden kan nå målen med att alla unga ska ha lika möjligheter för fritid. Strukturförändring i befintliga verksamheter bör i första hand prioriteras för att sedan starta en mötesplats för tjejer och transpersoner. Detta för att undvika att förbise resterande verksamheter. Samtidigt finns behovet av att processen för att öppna en mötesplats riktad till tjejer och transpersoner med tydlig målbild, värdegrund och syfte.
- Utveckla en strategi för att trygga arbetet med unga hbtq-personer i ordinarie ungdomsverksamheter i Rinkeby- Kista stadsdelsområde.
- Vid ny rekrytering av medarbetare och chefer med kompetens inom bl a socialt arbete, psykologi, konflikthantering, behandling, feminism, normkritik, antirasism.

Nämndens verksamhetsplan 2018

Kartläggning och utredningens prioriterade åtgärder har presenterats för chefer och medarbetare i förvaltningen. Utifrån denna presentation har förvaltningen lyft fram några av de prioriterade åtgärderna i verksamhetsplanen för 2018, som nämnden fattade beslut om den 19 december 2017.

Följande prioriterade åtgärder finns som mål eller aktiviteter i verksamhetsplanen:

Starta en mötesplats för tjejer och transpersoner

Nämndmål: Flickor och pojkar deltar i fritidsaktiviteter

Aktivitet:

Särskild mötesplats/verksamhet för underrepresenterade grupper, med fokus på flickor och hbtq-personer, utvecklas.

Skapa rutiner för delaktighet

Nämndmål: Barn och ungdomar är delaktiga och har inflytande i frågor som rör dem

Aktiviteter:

Barn och ungdomar är delaktiga och har inflytande i utformningen av förvaltningens lovprogram och kulturaktiviteter.

En enhetlig struktur för delaktighet och inflytande i ungdomsverksamheterna utformas.

Öka samarbete med föräldrar och civilsamhälle

Nämndmål: Flickor och pojkar har jämlika livschanser

Aktivitet:

En struktur för stärkt föräldrasamverkan med representanter från ungdomsverksamheterna, fältgruppen och Familjehuset skapas.

Nämndmål: Flickor och pojkar deltar i fritidsaktiviteter

Aktiviteter:

Varje ungdomsgård och träffpunkt arrangerar öppet hus en gång under våren och hösten.

Föräldrar informeras om fritidens hälso- och skyddsfaktorer.

Utbildning och temaveckor i samhälle, hälsa och egenmakt för unga

Nämndmål: Flickor och pojkar deltar i fritidsaktiviteter

Aktivitet:

Medarbetare ska, tillsammans med barn och unga på ungdomsgårdarna, skapa och genomföra meningsfulla aktiviteter för flickor och pojkar.

Nämndmål: Barns bästa ska särskilt beaktas inom alla verksamheter

Aktivitet:

Utbildning om barn och ungas rättigheter enligt barnkonventionen hålls en gång per termin på ungdomsgårdar och träffpunkter.

Arbeta aktivt med maskulinitet och bemötande

Nämndmål: Flickor och pojkar deltar i fritidsaktiviteter

Aktivitet:

Chefer och medarbetare på ungdomsgårdar och träffpunkter genomgår metodutbildning i syfte att kunna analysera verksamheterna ur ett jämställdhetsperspektiv.